

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

פרשת תולדות

"ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות ויקרא את עשו בנו הגדול... בעבור תברכך נפשי בטרם אמות". מן הפרשיות התמוהות הקשות, אשר שורשן מגיע לכל הזמנים במאבקי אדום-ישראל, היא פרשה זו. ואנו תמהים. מה ראה יצחק אבינו לכל התכונה הגדולה לעשות לו מטעמים? **מדוע ימתיק סודו עם עשו** בלא ידיעת רבקה ויעקב? רבקה אינה חוששת מבעלה "העולה תמימה"? מה עניין **תהפוכות גניבת הדעת** ובואו של יעקב בבגדי עשו? הלא יעקב היה בן שישים ושלוש באותה שעה?! מה עומק חפץ יעקב בברכה נגד דעת אביו? [לפחות באותו רגע]. **יעקב איש האמת** יהיה בעיני אביו **כמתעתע?! כלום עיני יצחק כהו מראות וגם ליבו ודעתו ח"ו כהו?** יצחק היה באותה שעה בן מאה ועשרים ושלוש שנה לא ידע הליכות ביתו? לא ידע האמת? באמת לא הכיר את עשו? לא ידע מעלת יעקב? ועוד, מה טיב הברכה הזו? מה טיב הבגדים הללו בגדי עשו, החמודות? [קשה לקבל הטענות "משנים מפני השלום", או הטענה "יעקב ועשו קבלו חינוך שונה", או הטענה "יצחק עולה תמימה לא ידע"!!]

אם נתבונן היטב בפסוקים נראה **שיש כאן מאבק איתנים הבא להכריע את קורותיה של האומה לדורות, אם לא עד סוף כל הדורות.** [יש לזכור שמשלושת בניו של תרח נחור הרן ואברם, נותר רק אברהם שבמסירות נפש מהלך לפני ה'. ומבני אברהם ישמעאל ויצחק, נותר רק יצחק. ומבניו של יצחק נותר רק יעקב במאבק מול עשו].

יצחק ידע את האמת. יצחק הכיר את עשו בנו הגדול. כבר בשחר נערותם **כפר עשו בעיקר**, (מד"ר), כשבא עשו וראה נזיד עדשים, שאל את יעקב, "מה הנזיד?" ענהו "מפני אבל אברהם". אמר עשו: "וכי פגעה מידת הדין באברהם נשיא אלוהים, [נמרוד מת אברהם מת] סימן שאין דין ואין דין, ואין תחיית המתים", ראה כך **כפר בעיקר.**

לעניין הברכה יש לראות [כדברי הזוהר הקדוש לפרשה], כמה ברכות היו שם? **שלוש ברכות מצאנו בפרשתנו.** ושתיים בסולם ובמעבר יבוק.

א. **זו הראשונה** שניתנה ליעקב [שיצחק חשד, "גשה נא ואמושך האתה זה בני עשו..."] בשם עשו!! וברכו "ויתן לך האלוהים מטל השמים ומשמני הארץ" וגו'.

ב. הברכה **השניה** זו שיצחק ברך את עשו האמיתי אחר שגילה את התרמית וביקש: "הברכה אחת לך אבי", ויצחק עונה ברכה [כקודמתה] "הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל".

ג. ועתה מגיעים לברכה **השלישית בפרשה.** "ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו.. לא תיקח אישה מבנות כנען" [כמו שאביו עשה לו בשלחו העבד], והנה הברכה: "ואל שדי יברך אותך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשת את ארץ מגורייך אשר נתן אלוהים לאברהם", זו המעולה שבברכות.

ברכה זו **שמורה היתה** בתוככי עיני ליבו של יצחק, והיא שמורה עימו שישים שנה לתיתה ליעקב. ברכה זו היא **ברכת אברהם**, [מטבעותיה הן מטבעות ברכות אברהם, אל שדי, קהל עמים, ברכת

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כעיונות לפרשת שבוע

הזרע, ברכת הארץ ומטבע ברכה שיתברכו בו כל הבאים מדור לדור], זו שהובטחה עוד מברית בין הבתרים.

מה עניין הבגדים, בגדי עשו? יש אומרים: הם בגדים שעשה הקב"ה לאדם בגן עדן, אלה נלקחו בזרוע ע"י נמרוד, ממנו נלקחו ע"י עשו. הם כעין בגדי הכהן הגדול בבואו אל הקודש. לכן כשיצחק הריח את הבגדים אמר: "ריח בני כריח השדה", איזהו שדה זה, הוי אומר גן עדן. ויש דורשים לגנות, וירח את ריח בגדיו, "בוגדיו" ריח בוגדים שיצאו מאדום הרשעה והציקו לישראל. יש לתמוה, מדוע עשו דורש ברכה? **מי שכופר בעיקר**, בעט בבכורה, ועיני אביו יצחק כהו מעשן ע"ז של נשותיו, מי שאמר "יקרבו ימי אבל אבי", כביכול ציפה למות אביו לבצע זממו, **איש זה מאמין בברכות?** תשובה: זו בדיוק צרתם של רשעים, שהכל מתערב בדעתם, **הטוב והרע מעורבין**, רוצים חיי הפקרות וע"ז ורוצים גם ברכה משמים. מזה בדיוק חששה רבקה (ולכן ציוותה על יעקב לפעול כפי שפעל). "ויתרוצצו הבנים בקרבה ותלך לדרוש את ה'". היא לא חששה לתאומים, אלא חששה לאחד שבקרבה, שפעם מפרכס לצאת לבתי כנסיות ופעם מפרכס לצאת לבתי ע"ז. זו בעייתם של רשעים מדלגים על שני הסעיפים.

ברכה זו ברכת אברהם השמורה אצל יצחק, לא היתה יעודה אלא למי שכל מגמתו קידוש העתידות. יעקב היה היעד לברכה זו, שוודאי, יצחק בהכרה ברורה לא ייעדה לאחר. יעקב חשש מתעותועי אחיו ולכן עוד משחר נעוריהם קנה ממנו את הבכורה שעיקרה **עבודת המקדש** העתידית בבכורים, **ועתה השיג גם את הארץ וברכת אברהם**. (יש אומרים, "בא אחיך במרמה", במרמה שלך, בגללה בא אחיך).

אחר שהמפתחות לעתידות האומה בידו, יצא את בית אביו, ושם בדרך קיבל ברכת שמים ישירה מהקב"ה אחר מראות הסולם, ועוד ברכה בעוברו את מעבר היבוק, שם נגלה טיב המלחמה עם שרו של עשו. (כדברי הזוהר חמש ברכות). כשברכות אלה בידו עבר את הירדן, את היבוק, את לבן ואת עשו, ובהן אנו צלחנו את נחלי המים והאש בגלויותינו ובמאבקנו נגד אדום.

יסוד ראשון **שהמחנך יטמיע בתלמידים** הוא, שבהחלט אפשרי שמבית אחד יצמחו שני ניגודים, ואפילו כניגוד יעקב ועשו. החכמה הגדולה היא להישאר יעקב למרות היות עשו גר עימו בבית בחדר בכל תקופת ההתבגרות. גם אם בבית אחד האח הבכור נוטה לדרך שאינה דרך, יש לשמור על ייחודיות ולא להיגרר, גם במחיר ייסורים ומאבקים. מציאות רווחת בהרבה בתים.

היסוד השני **החינוכי המוסרי** הוא אמונת חכמים. כל מושג הברכה והאצלתה ע"י הצדיק, אינה מבוררת אצל תלמידים. הם ניזונים משמועות וסיפורים ולא מעיון או לימוד גוף העניין. מושג אמונת חכמים וסגולת צדיקים, אינו מתחיל בחסידות **מלפני מאתיים וחמישים שנה**. יסודותיו **בבריאה עצמה**. "ויברך אלוהים". רק כל מי שדבוק באלוהים ואין דעתו ומוחו נתונים לדבר זר זולת לאלוהים וקדושתו, הוא שהשיג את מעלת ה' הוא יהיה צינור הברכה מברכה עליונה.

שבת שלום לצוות המורים המחנכים